

**Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки
життєдіяльності Кіровоградської області**

**Засоби індивідуального захисту
та правила користування ними.
Медичні засоби індивідуального захисту та
профілактики.**

Навчальний посібник

Кропивницький 2022

Розглянуто та схвалено методичною комісією НМЦ ЦЗ та БЖД Кіровоградської області, протокол №3 від 25 березня 2022 року

Рецензент:

начальник обласного методичного кабінету (безпеки життєдіяльності населення)
НМЦ ЦЗ та БЖД Кіровоградської області С. Агаркова

Укладач: Т. Александрова

ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ПРАВИЛА КОРИСТУВАННЯ НИМИ. МЕДИЧНІ ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ПРОФІЛАКТИКИ: навчальний посібник – Кропивницький: НМЦ ЦЗ та БЖД Кіровоградської області, 2022– 20 с.

Посібник призначений для забезпечення належного здійснення самостійного вивчення тематики програми загальної підготовки діям у надзвичайних ситуаціях непрацюючим населенням.

У посібнику представлена одна із тем програми загальної підготовки. Викладені загальні відомості про види, улаштування, порядок і правила підбору та користування засобами індивідуального захисту органів дихання, шкіри, медичними засоби індивідуального захисту і профілактики.

Матеріали посібника будуть корисні пересічному населенню, представникам консультаційних пунктів з питань цивільного захисту при житлово-експлуатаційних організаціях, сільських (селищних) радах, які організовуватимуть самостійну підготовку непрацюючого населення за даною тематикою й займатимуться інформаційно-пропагандистською діяльністю з непрацюючим населенням при органах місцевого самоврядування.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1. Засоби індивідуального захисту органів дихання.....	5
2. Засоби індивідуального захисту шкіри.....	12
3. Медичні засоби індивідуального захисту і профілактики.....	16
ВИСНОВКИ.....	20

ВСТУП

У зв'язку зі зростанням останнім часом імовірності виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних з техногенними аваріями і катастрофами, підвищилися вимоги і до засобів індивідуального захисту. Адже в Україні ведуться військові дії і через артилерійські обстріли та використання інших видів зброї збільшується імовірність пошкоджень хімічно-небезпечних підприємств, виникнення аварій з виливом (викидом) небезпечних хімічних речовин. Крім того, технологічна безпека на багатьох промислових підприємствах поки що або недостатня, або порушена. Це - наслідок використання у мирний час застарілих технологій, зношеного технологічного обладнання, ігнорування вимог безпеки, а також кризових явищ, що, на жаль, торкнулись фінансування безпеки виробництва. Особливо небезпечним це є для населення, що проживає поблизу хімічно небезпечних об'єктів у випадку викиду (випливу) шкідливих хімічних речовин.

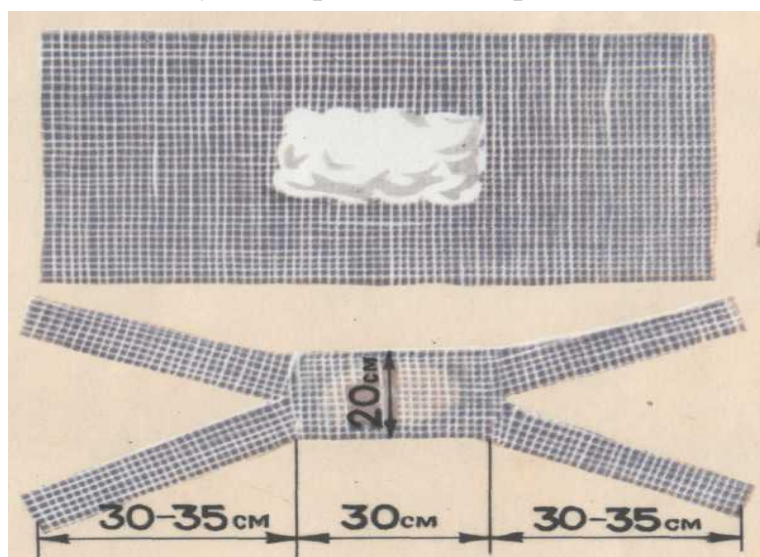
У таких умовах засоби індивідуального захисту нерідко стають останнім бар'єром між небезпекою і життям людини.

1 ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ОРГАНІВ ДИХАННЯ

Найпростіші засоби захисту органів дихання — *протипилова тканинна маска*, і *ватно-марлева пов'язка*. Вони захищають органи дихання від радіоактивного пилу і деяких видів бактеріологічних засобів, але непридатні для захисту від отруйних речовин.

Ватно-марлева пов'язка є заміником респіратору і використовується для захисту верхніх дихальних шляхів:

- в осередках інфекційних захворювань - від мікробів;
- в осередках радіоактивного забруднення - від пилу та аерозолів;
- в зоні хімічного ураження - від парів азотної кислоти або хлору (змочити пов'язку 2 % розчином соди), у разі розливу аміаку або лугів (змочити пов'язку 2 % розчином борної кислоти).

Ватно-марлева пов'язка виготовляється населенням самостійно.

Для цього необхідно взяти відріз марлі розміром 100 x 50 см. Посередині на марлю накладається шар вати завтовшки 1-2 см, довжиною - 30 см, шириною - 20 см (якщо немає вати, а також в осередках хімічного забруднення хлором чи аміаком, її замінюють марлею в 5-6 шарів).

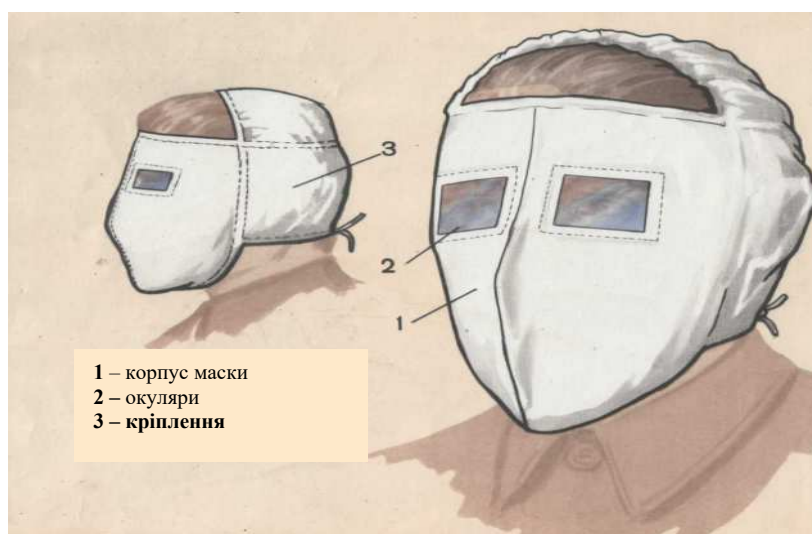
Марлю з обох боків загинають поверх вати. Кінці розрізають посередині довжиною 30 - 35 см таким чином щоб утворилися дві пари зав'язок.

Пов'язка повинна добре закривати ніс і рот, тому верхній її край має бути на рівні очей, а нижній — заходити за підборіддя. Нижні кінці зав'язують на тім'ї, верхні — на потилиці. Для захисту очей необхідно надіти спеціальні окуляри, які щільно прилягають до обличчя.

Протипилова тканинна маска ПТМ-1 складається з корпусу і кріплення. Корпус маски шиють із 4-5 шарів тканини. Зовнішні шари роблять із тканини без ворсу, а внутрішні — для кращої фільтрації — з ворсом. Кріпленням служать смужки тканини, пришиті збоку корпусу. Маски виготовляються семи розмірів, відповідно до висоти обличчя:

Таблиця для визначення розмірів ПТМ-1

Висота обличчя в мм.	Розмір маски	Розмір тканини корпусу в см.	Розмір тканини кріплення в см.	Примітка
До 80	1	14 x 22	20 x 40	Для дітей від 7 до 14 років
Від 81 до 90	2	16 x 24	22 x 44	
Від 91 до 100	3	18 x 26	24 x 50	
Від 101 до 110	4	20 x 28	26 x 52	Для дорослих
Від 111 до 120	5	23 x 28	28 x 56	
Від 121 до 130	6	25 x 31	28 x 60	
Від 131 і вище	7	28 x 34	30 x 63	

Правила використання ПТМ-1:

Маска використовується при загрозі ураження радіоактивними речовинами. Знімається по команді або самостійно, коли минає небезпека безпосереднього ураження. Після зняття маски її потрібно витрусити, вивернути та загорнути у щільний папір або пакет

При використанні маски взимку можливе сильне зволоження та замерзання передньої частини маски. З метою попередження цих явищ необхідно періодично відігрівати передню частину руками.

Для запобігання запотівання окулярів внутрішню поверхню скла перед одяганням маски покривають мильним шаром. Для цього сухим куском мила наносять декілька штрихів і злегка протирають пальцем до прозорого стану.

Респіратори застосовують для захисту органів дихання від радіоактивного і ґрунтового пилу. Найбільш поширені респіратори Р-2 і ШБ-1 («Пелюстка»).

Респіратор Р-2 застосовується для захисту органів дихання від попадання радіоактивного пилу. Розмір вказується на внутрішній підборідній частині напівмаски і на етикетці вкладеній в поліетиленовий пакет.

РОЗМІРИ РЕСПІРАТОРІВ Р-2 і Р-2Д:

Висота обличчя, мм	Для Р-2	-	До 109	110-119	119 і більше
		Для Р-2Д	80-99	100-114	115-124
Розмір респіратора		0	1	2	3

Зберігаються респіратори у запаяному поліетиленовому пакеті. Щоб підігнати респіратор Р-2 до свого обличчя, треба перевірити його справність, надіти напівмаску на обличчя так, щоб підборіддя і ніс були всередині, одна тасьма наголовника, що не розтягується, була б на тім'ї голови, а друга — на потилиці; за допомогою пряжок, що є на тасьмах, відрегулювати їх довжину (для чого треба зняти напівмаску) таким чином, щоб надіта напівмаска щільно прилягала до обличчя; кінці носового затискача притиснути до носа.

Респіратори надягають за командою «Респіратор одягти!» або самостійно. Знявши респіратор, треба провести його дезактивацію: видалити пил із зовнішньої частини напівмаски щіткою або витрусити, внутрішню поверхню напівмаски протерти тампоном і просушити. Респіратор покласти в поліетиленовий пакет і закрити його кільцем. Термін зберігання респіратора не більше 7 років.

Фільтруючі протигази призначені для захисту органів дихання, очей, шкіри обличчя від впливу отруйних речовин, радіоактивних речовин, біологічних засобів і деяких небезпечних хімічних речовин, а також від різних шкідливих домішок, що є в повітрі.

Зараз у системі цивільного захисту країни для захисту населення використовуються такі фільтруючі протигази:

- для дорослого населення — ГП-5, ГП-5М, ГП-7, ГП-7М, ГП-7В, ГП-7ВМ;
- для працюючого персоналу промислових підприємств — промислові фільтруючі протигази;
- для дітей — ПДФ-Д, ПДФ-Ш, ПДФ-2Д, ПДФ-2Ш;

Фільтруючий протигаз ГП-5, ГП-5М

До складу комплекту цивільного фільтруючого протигазу ГП-5 входять два основні елементи: лицьова частина ШМ-62 і фільтрувально-поглинальна коробка ГП-5. До складу комплекту цивільного фільтруючого протигазу ГП-5М входять: лицьова частина ШМ-66 з переговорним пристроєм мембранного типу і вирізами для вух і фільтрувально-поглинальна коробка ГП-5. Крім того, протигаз комплектується сумкою для зберігання і перенесення та коробкою з плівками, що не запотівають.

Протигаз ГП-5 призначається для дорослого населення. Протигаз ГП-5М призначається для командного складу формувань цивільного захисту, а також для особового складу, який працює з переговорними апаратами. До комплекту ГП-5М додається коробка з мембранами для переговорного пристрою.

ШМ-62 виготовляється п'яти розмірів, а ШМ-66 виготовляється чотирьох розмірів, які визначаються вимірюванням обхвату голови по замкнутій лінії, що проходить через підборіддя, щоки і маківку.

Таблиця для визначення розмірів
лицьової частини протигазів ГП -5 і ГП – 5М

Тип протигазу	Розмір шолом-маски				
	0	1	2	3	4
ГП – 5	До 63,0 см	63,5 – 65,5 см	66,0 – 68,0 см	68,5 – 70,5 см	71 см і більше
ГП – 5М	До 63,0 см	63,5 – 65,5 см	66,0 – 68,0 см	68,5 і більше	-

Фільтруючий протигаз ГП-7 і його модифікації.

апаратами.

Протигаз ГП-7 (ГП-7В) призначається для захисту органів дихання, шкіри обличчя і очей від отруйних речовин, радіоактивного пилу і біологічних аерозолів. Застосовується для командного складу формувань цивільного захисту, а також для особового складу, який працює з переговорними

Протигаз ГП-7В дозволяє здійснювати приймання води в зараженій атмосфері.

«Незалежний» обтюратор забезпечує більш надійну герметизацію, в той же час зменшується тиск лицьової частини протигазу на голову. Зниження опору диханню і тиску на голову дозволяє збільшити термін перебування в протигазі. Тому ним вільно можуть користуватися люди, чий вік більше 60 років, а також користуватися як засобом індивідуального захисту хворі з легневими та серцево-судинними хворобами відповідної важкості.

Наявність переговорного пристрою (мембрани) дозволяє чітко розуміти команди, що передаються, також полегшує користування технічними засобами зв'язку (телефоном, радіо).

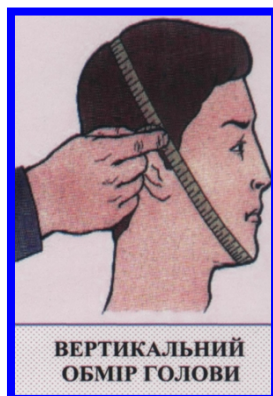

Він складається з фільтрувально-поглинальної коробки ГП-7К, лицьової частини МГП (МГП-В). До комплекту ГП-7 входить коробка з плівками, що не запотівають, незапотіваючий олівець,

2 захисних трикотажних чохла, сумка для переноски, утеплюючі манжети (2 шт.), фляга (для ГП-7В, ГП-7ВМ), вкладиш.

ПОРЯДОК ВИЗНАЧЕННЯ РОЗМІРУ ШОЛОМУ-МАСКИ МГП (МГП-В)

Для визначення розміру шолом-маски МГП (МГП-В) виконують вертикальний (по замкнутій лінії, яка проходить через підборіддя, щоки і маківку) та горизонтальний (по замкнутій лінії, яка проходить через надбрівні дуги, скроні, потилицю) обмір голови. За сумою вимірів у см підбирають розмір шолом-маски та номери упорів, на які потрібно встановити лобну, скроневі та щічні лямки.

РОЗМІРИ ШОЛОМУ-МАСКИ ФІЛЬТРУЮЧИХ ПРОТИГАЗІВ ГП-7, ГП-7М

Сума вимірювань, см	Розмір лицьової частини	Номер упору лямок наголовника		
		Лобної	Скроневих	Щічних
До 118,5	1	4	8	6
119-121	1	3	7	6
121,5-123,5	2	3	7	6
124-126	2	3	6	5
126,5-128,5	3	3	6	5
129-131	3	3	5	4
>131,5	3	3	4	3

Дитячі засоби індивідуального захисту органів дихання

Протигази дитячі фільтруючі ПДФ-2Д і ПДФ-2Ш використовуються для захисту органів дихання, шкіри обличчя і очей від отруйних речовин, радіоактивного пилу і біологічних аерозолів.

Протигаз ПДФ-2Д призначається для дітей дошкільного віку (від 1,5 до 7 років), протигаз ПДФ-2Ш – для шкільного віку (від 7 до 17 років).

До комплекту цих протигазів входять: фільтруюча поглинальна коробка ГП-7К, лицьова частина МД-4, коробка з плівками, що не запотівають, і сумка. ПДФ-2Д комплектується лицьовими частинами 1-го і 2-го, а ПДФ-2Ш – 2-го і 3-го розмірів. Маса комплектів: ПДФ-2Д – до 750 г., ПДФ-2Ш – до 850 г.

Дитячі протигази зберігаються не більш 10 років.

2 ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ШКІРИ

Підручні (звичайні) засоби захисту шкіри

Звичайні засоби захисту шкіри – це предмети щоденного та робочого одягу та взуття, що можуть бути у кожної людини.

Найпростішим засобом захисту шкіри є робочий одяг (спецівка) – куртка і штани, комбінезони, халати з капюшонами, зшиті з брезенту, вогнезахисної або прогумованої тканини або грубого сукна. Вони не тільки захищають шкіру від радіоактивних речовин і бактеріологічних засобів, а й не пропускають протягом деякого часу краплиннорідкі отруйні речовини.

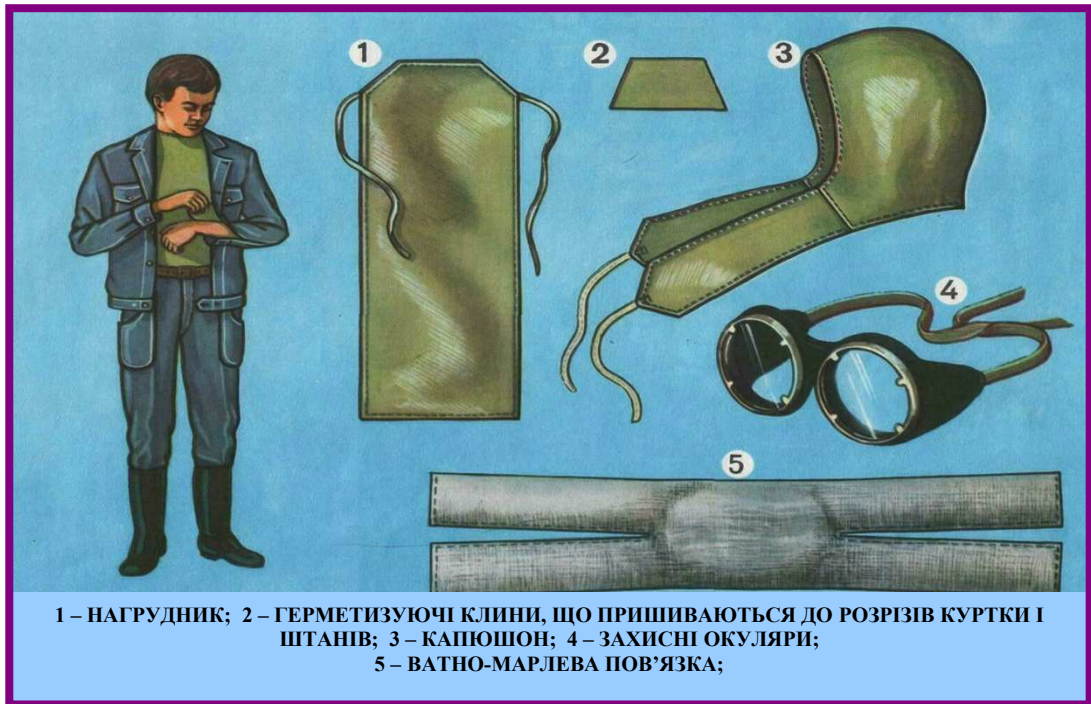
Одяг з брезенту захищає від отруйних речовин (взимку – до 1 години, влітку – до 30 хвилин).

Для герметизації одягу застосовують спеціальні клапани, що закривають розрізи на рукавах курток, сорочок, у штанах. Можна пошити капюшон з цупкої тканини або синтетичної плівки для захисту шиї і голови.

Герметичність по нагрудному розрізу піджака, куртки, комбінезону забезпечується за рахунок застосування нагрудного клапану, який виготовляється з будь-якої щільної тканини.

Для захисту шиї і відкритих частин голови та для створення герметичності в зоні коміру захисного одягу застосовується спрощений капюшон із щільної тканини.

Бокові розрізи штанів герметизуються шляхом пришивання до бокових застібок внутрішньої сторони клину повернутого вершиною вниз (довжина бокових сторін клину на 3-4 сантиметри більше розрізу штанів, ширина верхнього краю клину повинна бути такою, щоб штани одягались вільно).

Звичайний одяг просочують спеціальним розчином, щоб не проникали пари й аерозолі отруйних речовин. Для цього треба: 250-300 грамів мильної стружки або подрібненого господарського мила розчинити у двох літрах нагрітої до 60-70° С води, долити 0,5 літру олії і, підігріваючи, перемішувати протягом 5 хвилин до утворення емульсії. Комплект одягу покласти у таз і залити гарячим розчином. Потім трохи викрутити і висушити.

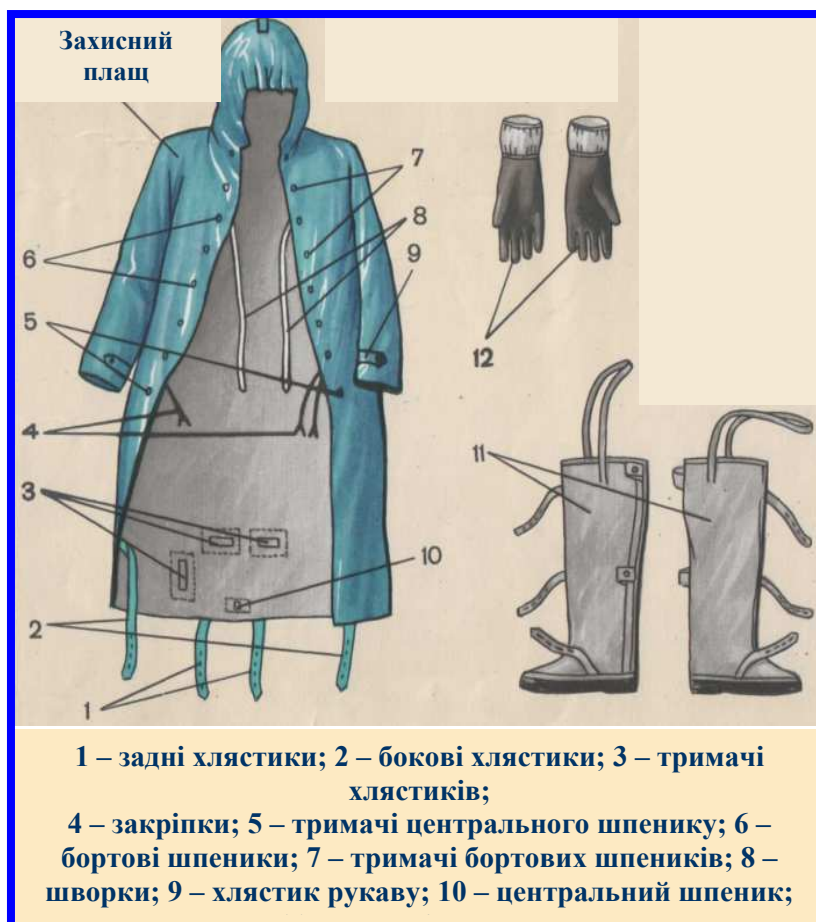
Підготовлений у такий спосіб одяг можна надягати на натільну білизну. Розчин не шкодить тканині, не подразнює шкіру.

Правила користування звичайними засобами захисту шкіри

Засоби захисту при загрозі зараження (ураження) надягають у наступній послідовності: протигаз (маска), потім штани, нагрудник, піджак (куртка). Нагрудник і піджак заправляються в штани. Нижні краї штанів і рукава зав'язуються тасьмами. На звичайні панчохи (носки) надягаються просочені панчохи, а потім взуття. Піднімається комір піджака (куртки), надіваються капюшон і рукавиці.

Спеціальні засоби захисту шкіри

Загальновійськовий захисний комплект ЗЗК використовується для захисту від отруйних і радіоактивних речовин та біологічних засобів шкідливих покриттів, обмундирування і спорядження. Він, як правило, використовується в комплексі з імпрегнованим обмундируванням. До складу ЗЗК входять захисні плащ, панчохи, рукавички. Захисний плащ виготовляється зі спеціальної прогумованої тканини.

Конструкція захисного плаща дозволяє не тільки вдягати його в рукава або використовувати в якості накидки, але й у вигляді комбінезона, в залежності від обставин. Захисні плащі виготовляють п'яти розмірів: перший — для росту до 165 см, другий — від 166 до 170 см, третій — від 171 до 175 см, четвертий — від 176 до 180 см, п'ятий — вище 181 см. Захисні панчохи виготовляються з прогумованої тканини. Підшви посилені гумовою сполукою. Захисні панчохи кріпляться за допомогою хлястиків і шворок. Вони мають три розміри: перший — для чобіт № 37-40, другий — для чобіт № 41-42, третій — для чобіт № 43 і вище. Захисні рукавички — гумові, виготовляються двох видів: літні та зимові. Літні рукавички п'ятипалі, зимові — трипалі.

1 – куртка з капюшоном; 2 – шийний клапан; 3 – проміжний хлястик;
4 – хлястики; 5 – штани з панчохами;
6 – плечові лямки штанів;
7 – підшоломник; 8 – трипалі рукавиці;
9 – сумка для протигазу

Легкий захисний костюм Л-1 — виготовлений з прогумованої тканини і складається з куртки з капюшоном, брюк з панчохами, трипаліх рукавичок і підшоломника. В комплект входить сумка для перенесення костюма і запасна пара рукавичок.

Костюм випускають трьох розмірів: 1-й — для людей зростом до 165 см, 2-й — від 165 до 172 см, 3-й — вище 172 см.

Л-1 використовується у розвідувальних підрозділах цивільного захисту.

Порядок надягання костюму Л-1:

1. Надіти штани з панчохами, застібнути хлястики, перекинути плечові лямки штанів через плечі навхрест і пристібнути їх до штанів.

2. Надіти куртку з капюшоном і відкинути капюшон за голову, а

шийний клапан підібрати під куртку, застебнути на гудзик проміжний хлястик куртки, надіти сумку для протигазу і привести протигаз в «бойове» положення.

3. Надіти підшоломник і капюшон, огорнути навкруг шиї шийний клапан і застебнути його, надіти рукавиці.

Порядок зняття костюму Л-1:

1. Розстебнути шийний клапан і проміжний хлястик, розстебнути хлястики, перевести лямку сумки для протигазу на ліве плече.
2. Зняти куртку з капюшоном і разом з рукавицями скинути її з себе.
3. Зняти штани з панчохами, за допомогою рук, з внутрішньої сторони.
4. Зняти підшоломник і протигаз.

3 МЕДИЧНІ ЗАСОБИ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ І ПРОФІЛАКТИКИ

Медичні засоби індивідуального захисту - це аптечка індивідуального медичного захисту (АІМЗ – замість АІ-2), індивідуальний протихімічний пакет

(ІІІ – 8) і пакет перев'язочний індивідуальний.

Аптечка індивідуальна медичного захисту - АІМЗ

В Україні, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 9 грудня 1997 року № 1379 “Про затвердження заходів щодо розвитку Державної служби медицини катастроф на 1998-2001 роки” спеціалістами МОЗ та МНС України розроблена та затверджена встановленим порядком, з урахуванням сучасних вимог Аптечка індивідуальна медичного захисту (АІМЗ).

Аптечка за своїм складом призначається для оснащення формувань Цивільного захисту України, формувань інших органів виконавчої влади, які залучаються до участі у ліквідації надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, а також населення, що може підпасти під вплив негативних чинників надзвичайних ситуацій для надання першої медичної допомоги.

Для запобігання негативного впливу об'єктів довкілля (волога, забруднення повітря, пил тощо), забезпечення зручності і надійності зберігання та використання вмісту АІМЗ за умов надзвичайних ситуацій, ТОВ “ЄД” розробило оригінальну конструкцію футляру, який дозволяє :

- ✚ За допомогою спеціального кріплення на поясі забезпечити постійне знаходження аптечки у місці можливого використання;
- ✚ За допомогою кнопкової системи відкривання забезпечити швидкий і вільний доступ до засобів;

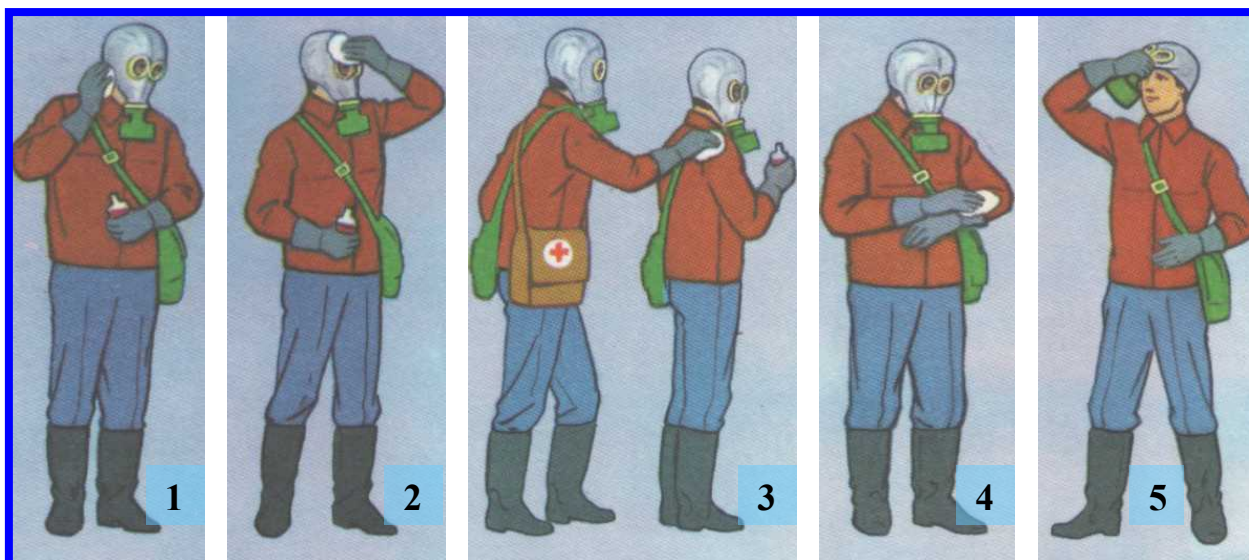
✚ Протягом тривалого часу зберігати препарати неушкодженими, завдяки використанню для виготовлення футляру матеріалів, стійких до дій механічних, фізичних та хімічних факторів.

Використання АІМЗ найбільш ефективно при застосуванні для неспецифічної профілактики та надання першої медичної допомоги при гострих отруєннях, для попередження ураження радіоактивним йодом та прискорення виводу радіонуклідів з організму, обробки невеликих ран.

Індивідуальні ІПП-8 призначений для знешкодження краплинорідких ОР, що потрапили на відкриті ділянки шкіри і одяг (манжети рукавів, комірці). До комплекту ІПП-8 входять плоский скляний флакон ємністю 125-135 мл з дегазуючим розчином і 4 ватно-марлевих тампони. Флакон і тампони запаяні в герметичну оболонку з поліетилену.

При використанні ІПП-8 тампони змочують дегазуючим розчином з флакону і протирають ними заражені ділянки шкіри та одягу.

Порядок і правила користування ІПП-8:

Керівник заняття, користуючись учбовим комплектом ІПП-8, практично показує порядок і правила користування ним.

Першим тампоном зняти видимі краплини отруйних речовин. *Другим* та *третьим* тампонами, щедро їх змочуючи розчином з флакону, провести

обеззаражування: 1. відкритих ділянок шкіри; 2. протигазу; 3. одягу та рукавиць.

При обробці одягу ті, хто проводить обеззаражування, допомагають один одному.

Після проведення знезараження необхідно зняти протигаз та рукавиці. Після цього протерти *четвертим* тампоном відкриті ділянки шкіри, які підлягали обробці, і руки.

Слід пам'ятати, що розчин для обеззаражування, що міститься у флаконі, ядовитий. Тому необхідно дотримуватися заходів безпеки, а саме – не допускати потрапляння розчину в очі. Якщо рідина все ж таки потрапила в очі, необхідно промити очі великою кількістю води і звернутися до лікаря.

Пакет перев'язувальний індивідуальний призначений для надання допомоги при пораненнях і опіках. Це стерильний матеріал, що складається з двох ватно-марлевих подушечок і бинта, запакованих у захисну оболонку з

Пакет перев'язувальний індивідуальний

а) – в упаковці; б) – розкритий.

1 – нерухома (пришита) ватно-марлева подушечка;

2 – рухома ватно-марлева подушечка; 3 - бинт

прогумованої тканини, целофану чи пергаментного паперу. Пакет беруть у ліву руку, захоплюють надрізаний край оболонки і ривком обривають склейку. Виявляється вміст пакета, загорнений у папір. Обережно розгорнувши паперову

оболонку, у ліву руку беруть кінець бинта, до якого пришита ватно-марлева подушечка, у праву — згорнутий бинт і розводять руки. Бинт натягується, і тоді стає видною друга подушечка, яка може пересуватися по бинту. Подушечки використовують, якщо рана наскрізна, що часто буває при вогнепальних пораненнях. Одна подушечка в цьому випадку закриває вхідний отвір кулі, а друга — вихідний, для чого подушечки розсовуються на потрібну відстань. До подушечок можна доторкатися руками тільки з боку, позначеного кольоровою ниткою. Протилежний бік подушечки накладають на рану. Круговими ходами бинта їх закріплюють, а кінець бинта заколюють шпилькою. Якщо рана одна, подушечки розташовують поруч (при невеликих ранах) чи накладають одну на одну.

Під час накладення пов'язок взимку на відкритій місцевості слід піклуватися про те, щоб якнайменше застудити потерпілого. Якщо поранена кінцівка, то рукав чи штанину над раною розрізають по довжині на такому протязі, щоб поранена ділянка була досить добре оголена. Другий розріз рукава чи штанини роблять з протилежного боку. Рану закривають серветками чи ватно-марлевою подушечкою і бинтують кінцівку, пропускаючи бинт при перших його ходах через розрізи одягу, наступні ходи накладають поверх нього. При пораненні тулуба розрізають одяг у вигляді клапана так, щоб його можна було відгорнути угору чи вбік і оголити ділянку поранення. Рану закривають стерильним матеріалом і бинтують поверх одягу, а потім викроєний раніше клапан одягу накладають на пов'язку і фіксують безпечною шпилькою чи бинтом.

При проникному пораненні грудної клітки часто при кожному вдиху повітря зі свистом засмоктується в рану, а при видиху також із шумом виходить з неї. Такий стан називається *відкритим пневмотораксом*. Він є небезпечним для життя, тому що повітря, яке засмоктується в рану, стискає легені, виключаючи їх з акту дихання, й утрудняє роботу серця, відтискуючи його. Таку рану потрібно якнайшвидше закрити. Для цього на неї накладають кілька шарів марлі, товстий шар вати і закривають шматком

клейонки, компресного паперу, прогумованою оболонкою індивідуального пакета чи будь-яким іншим матеріалом, що не пропускає повітря, після чого туго забинтовують грудну клітку.

ВИСНОВКИ

Захист населення є складовою частиною комплексу заходів цивільної оборони (цивільного захисту). Він має на меті на основі прогнозування можливої небезпеки для здоров'я людей попередити чи послабити уражаючий вплив на них іонізуючих випромінювань, отруйних речовин і бактеріальних засобів шляхом забезпечення засобами індивідуального і колективного захисту, проведення спеціальних профілактичних заходів із застосуванням медичних засобів захисту, а також організації санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів.

Застосування засобів індивідуального захисту може знизити чи запобігти впливу на людей окремих вражаючих факторів надзвичайних ситуацій, особливо при діях особового складу сил ЦЗ в осередку ураження (зараження). За певних умов застосування цих засобів може підвищити ефективність інших способів захисту (у ході розосередження й евакуації населення, при укритті в захисних спорудах і т.п.).